

Duna–Tisza Közi Falugondnoki Hírlevél

XVII. évfolyam, 83. szám

2014/2.

Huszonöt éve...

... már: szép és határozott álommá körvonalazódott a falugondnokság gondolata, a megvalósítás közelsége ösztönözte Kemény Bertalant és akkori munkatársait, hogy csapatukat intézményi formába szervezzék. Így jött létre 1989. július 31-én 38 alapító taggal egyesületi formában a Falufejlesztési Társaság.

1991-ben jelent meg a Falufejlesztési Füzetek első száma, amelyből ez is, és sok más esemény, információ megtudható. Erre a kiadványra – habár magam is szerzője voltam – csodálkoztam rá az ünnepi alkalomból. Minden íráson átsüt az elszánt tenni akarás, jobbító szándék, és láthatjuk az események és a résztvevők sokszínűségét, szinte kavalkádját.

Elsőként természetesen bemutatkozott a Falufejlesztési Társaság – más forrásokból már megismerhettük, mit gondol a Társaság a faluról, a fejlesztésről – fejlődésről és önmagáról. Betekintést kaphatunk az eddigi tevékenységekről, a tervekről, és megismerhetjük az alapítók névsorát. Aztán bemutatkozik az 1989 áprilisában Surányban megalakult Budapest Környéki Népfőiskolai Egyesületek Szövetsége, és röviden tagjai: Tata, Erdőkürt, Pócsmegyer, Aszód, Dány, Galgahévíz, Gödöllő, Ócsa, Bugyi, Dabas, Albertirsa és Szentendre székhellyel működő népfőiskolák.

A Falukutatás rovatban elsőként Kemény Bertalan tanulmányából olvashatunk részletet Település-animációt megalapozó társadalomkutatás a Galga mentén címmel, amelyet a PESTTERV Galga völgyi komplex fejlesztési koncepciójához készített. A füzet vége felé Bundovics Judit Kárpátaljáról izgalmas írásban számol be a kutatás gerincét képező berceli szociográfiai tábor tanulságairól.

(Folytatás a 2. oldalon)

Váci Mihály:

Te bolond

*Már összeroskadsz, – végre mondd:
mit is akarsz hát, te bolond?
Ki biztatott e sorsra itt,
hogy szívedet rohamra vidd,*

*és kitárt mellel odaállj,
hol a veszély szíven talál?
Honnan vetted rá a jogot,
ki volt ki felhatalmazott,
hogy érte és a nevében
egy szót is szóljál? – Senkisem!*

*Ki választott és ki jelölt,
hogy ostorozd és védjed őt?
Ki kérte forró haragod,
szeretni ki bujtogatott?
S hogy felgyújtsd magas éjjelek
csúcsán lobogó éleled,
és élni is kevés erőd
úgy szervezd, mint egy haderőt,
s hadseregek indulatát
vezényeld a szíveden át.*

*Mondd, mért becsülted túl magad,
hogy fejed ily dologra add,
és magad olyan ügyre szánd,
melyre téged senki se várt?
Látod, már azok éppen ők,
kikért elszórtad szép erőd,
megvannak nyugton nélküled,
kivívják győztes ügyüket,
sorsukat bizton terelik
cél felé időnk medrei.*

*Mi üz hát mégis? – Végre mondd:
ez az értetlen hajsza, gond,
kamasz-szerelem mire kell,
hogy izgass, tüntess, énekelj,
s országos áruháson
elbőgd magad még – te bolond!
Te hívatlan is érkező,
szólítatlan jelentkező,
kit minden jó ügy besoroz,
a baj magához toboroz;
hol nem számítanak rád soha,
ott vagy legjobb sorkatona;
lőhátról gúnyolt szuronyos,
taposó szívű gyalogos;*

*a homokzsáknak szánt baka,
aki hadjárat egymaga.
Cselédek fia: – drága szép
ügyhöz szegődött hű cseléd.
Kamaszként már a tanító
eljegyzett sorsát álmodó:
– tanya ügyvédje, mérnöke
történelmünk vad ügynöke,
paraszt fiúkért szájaló,
állásaikért házaló.
Nyilvános összeesküvő –
– biztat cinkosod: a jövő.
Eszpresszók és tanyák között
bújkáló, mindig körözött
népszerűsített lázadó,
ki érvet, fegyvert, lázító
híreket hordoz, – jelszava:
– „Járda, villany, gyár, iskola!”*

*Te gondok fölött számadó,
ország ügyében utazó
történelmi alkalmazott,
irodalmi vándorbotok
örököse, zarándoka,
te eszmék hivatalnoka.
Ünneprontó az ünnepen,
te országosan szemtelen,
feszengve hallgatott pimasz,
számonkérő hangú paraszt.
Rádszólnak, lásd, leintenek,
mosolyognak, legyintenek,
hagyják, hogy haragod kiöntsd,
– nem árt, ha „magában dühöng” –
S halálos indulataid
nem érti, kire tartozik.*

*De mondd, kiáltsd, terjeszd, dadogd
jogos igazad, igaz jogod.
Kiáltsz – s nem hallgatnak oda?
Te nem hallgathatsz el soha!
Elhallgatnak? – Légy hangosabb!
Nincs jogod, hogy hangot ne adj
azoknak, kiknek motyogás
a hangjuk, meg káromkodás.
– Verd magad, mint a szív, zuhogj,
ne éltesen már csak e gond:
Magad értük halálra rontsd,
míg össze nem rogysz – te bolond!*

Hírek

Falugondnoki alapképzés indul

Kardoskúti találkozó

2014. április 9-én lesz Kardoskúton, a Móra Ferenc Művelődési házban az idei első falugondnoki találkozó. Műsort ad a Főnix – Kardoskúti Amatőr Színjátszó Társulat, Lengyel György polgármester a települést, Varga Pál tanyagondnok pedig a szolgálatot mutatja be. A Vidékfejlesztési Minisztérium előadója vidékfejlesztési tervekről beszél, Tirják László igazgató pedig a Körös-Maros Nemzeti Parkról és a Kardoskúti Fehértó élővilágáról. Láthatók lesznek Andrékó Pálné kézműves és Bodrogi József méhész termékei, és megkóstolhatjuk a vásárhelyi perecet. Ezután ellátogatunk a Körös-Maros Nemzeti Park kardoskúti területére.

Egyesületünk szervezésében 2014. május 12-én a Lakiteleki Népfőiskolán falugondnoki alapképzést indítunk. A képzés elméleti heteinek időpontjai: 2014. május 12–16, június 2–6, augusztus 25–29, szeptember 15-19, szeptember 29–október 1.

A falugondnoki szolgálat működése engedélyhez kötött, amelyet a 369/2013. (X. 24.) Kormány-rendelet

szabályoz. Az 1/2000. (I.7) SZCSM rendelet melléklete szerint a munkakör betöltésének feltétele a falu- és tanyagondnoki képzésen való részvétel, tanúsítvány megszerzése. Az e feladat ellátásához szükséges készségekkel, ismeretekkel és módszerekkel a falugondnoknak a 260 órás képzés folyamán van lehetősége megismerkedni.

Tizenkilencen vizsgáznak

A falugondnoki, tanyagondnoki képzést követően a hallgatóknak záróvizsgát kell tenniük. Dolgozatban kell bemutatniuk munkájukat, és szóbeli vizsgafeladatokra is kell válaszolni. 2014. április 24-én lesz esedékes ti-

zenkilenc falugondnok vizsgája, melyen Bács-Kiskun, Csongrád, Békés, Jász-Nagykun-Szolnok, Hajdú-Bihar, Szabolcs-Szatmár-Bereg és Borsod-Abaúj-Zemplén és Baranya megyéből vesznek részt.

(Folytatás az 1. oldalról)

Jávor Kata Két falu – két életforma című, 1982-ben Visegrádon tartott előadásából a Nógrád megyei Varsány és a Szeged környéki Zsombó átfogó összehasonlító elemzését ismerhetjük meg. Még régebből, 1937-ből származik Mónus Illés Szociográfia című írása, amely a falukutatás akkori – meglehetősen ellentmondásos – helyzetét tárja elénk. Majd egy portugál falu oktatási és művelődési kérdéseit és válaszait ismerhetjük meg John Howard Wolf tollából.

Orosz Katalin a Galgapharm Egyesület által felvállalt galgahévízi humán reformot mutatja be, majd Boldizsár Ivánnak a második világháború előtt írt Gazdag parasztok országa című tanulmányából olvashatunk részletet a dániai helyzetről. Györffy Sándor (feltehetően a tv-ből közzismert, azonos nevű gazda édesapja) Túrkevén írta meg 1945-46-ban gondolatait a Szövetkezeti államról. Dr. Patoky Ernő Közigazgatás, földművelésügyi szakigazgatás, agrárszerkezet, érdekképviselet (Történelmi elemzés Széchenyi Istvántól 1947-ig) című tanulmánya 1983-ban készült a Szövetkezeti Kutató Intézetnél, ennek részleteiből is alapos áttekintést, sőt, dániai kitekintést is kaphatunk a cím témáiból.

Az Utak, kiutak fejezet Kemény Bertalan 1982-es és 1983-as írásaiból válogatott egy összefoglalót a falugondnok körvonalazódó intézményéről, majd beszámol a Csereháton már működő 23 falugondnokról, és olvashatjuk a gagybátori falugondnoki járat menetrendjét, amelyet 1990. augusztus 16-án állapított meg a gagybátori falugyűlés. Bíró A. Zoltán tanulmányának részlete Az önszerveződés, a civil társadalom problémái Erdélyben címmel, Intézmény, képviselet, civil társadalom alcímmel olvasható a tartalmas füzetben.

Végül a Felhívások, Tájékoztatók, Hírek rovatból kaphatunk betekintést a faluval kapcsolatos eseményekről:

- a Falufejlesztési Társaság és az MTA Szociológiai Kutatóintézete pályázatot hirdetett faluismereti, faluszociológiai dolgozatok írására
- Tájékoztatást kapunk a fényes Szellők Baráti Kör 1991. január 31-i tanácskozásáról.
- 1991. március 12-én Szolnokon Nagyrév falu példáján tanulmányoztuk a hátrányos helyzetű települések lehetőségeit
- 1991. március 21-én Kecskeméten A tanyák távlatai '91 címmel szakmai konferenciára került sor, amelynek házigazdája Kötörő Miklós, a Bács-Kiskun megyei Önkormányzat elnöke, szervezői pedig az Ipari és Kereskedelmi Minisztérium, a Környezetvédelmi és Területfejlesztési Minisztérium, a Gödöllői Agrártudományi Egyetem és az MTA Regionális Kutatások Központja voltak. Számunkra érdekesség, hogy Szentkirály polgármestere, Szabó Gellért is szót emelt a tanyasi létből fakadó sajátos morál, az erkölcsi génbank védelmében.
- 1991. április 18-19-én Válság és kiút címmel rendeztek konferenciát Pécsen.
- Kovács Dezső az MTA Tudományos Kutatások Központja (Pécs) munkatársa az AFIP által rendezett Nemzetközi Felőttnevelési Konferenciáról számolt be.
- Egy hollandiai népfőiskolai tanulmányútról Havasi J. Zoltánné írta meg tapasztalatait.
- Végül Nagy Júlia még kottát is mellékelte írásához, amely a svenborgi (Dánia) népfőiskolán megélteket mutatja be Mit tanultál ma az Iskolában? címmel.

A kötet 500 példányban jelent meg, Újvári Irén szerkesztette, és nagy bizakodással készültünk a folytatásra, ami azonban máig nem valósult meg. De ami késik, nem múlik. Ma már a 25 év története is feldolgozásra vár, és az akkor változatos és tág együttműködő csapat sok tapasztalattal, további csatlakozókkal, új kérdésekkel és új válaszokkal bővült.

Faludi Erika

Kemény Bertalan Falufejlesztési Díj – 2014

Kút, templom, kerítés

A Kemény Bertalan Falufejlesztési Díj átadó ünnepség 2014. március 7-én zajlott le Alsómocsoládon. Rátay Csaba pszichológus köszöntőjében megidézte Kemény Bertalan alakját.

Rátay Csaba Kemény Bertalan-nak is, Szaló Péternek is telek-szomszédja Vértesacsán. Kemény Bertalan jó 30 éven keresztül ismerte. Az ünnepségen Kemény Bertalan gondolatait idézte fel, aki szerint a közösségépítésnek három eszköze van: a kút a kerítés és a templom. A mi kertünkben van a kút – mondta Rátay Csaba, az utcánk végén van a templom, és a kerítésen, hogy ha átkiabálunk, akkor nyugodtan tudunk telefon nélkül is értekezni.

A nyolcvanas évek elején találkoztak, s Berci elhívta a Somogyi Népfőiskolák rendezvényére, ahol virágzó gazdag kapcsolatot látott intézményes képviselők, tanácsi vezetők és egyszerű gazdálkodók között. Itt a foglalkozások hatására az emberek megtanultak mindennapi nyelven beszélni, érthetővé váltak és meg is hallották a mindennapi embereknek a szavait, a véleményét. Nagy hatással

volt rám – idézte fel Rátay Csaba –, nagyon jó élmény volt Bercinek ez a sajátos embervezetési módja, ahogy a kérdéseivel, légkörteremtő erejével sugallta azt, hogy lehetőség van arra, hogy egymást megértsék, csak meg kell hallgatni egymást.

Nagyon sokat látogattam őt Vértesacsán. Sokat beszélgettünk arról, hogy be fog indulni a falugondnoki hálózat, s lesz egy továbbképző központjuk. Megszerettem azt a környezetet Bercin keresztül, odaköltöztünk a szomszédjába, és fantasztikus volt látni azt a jövés-menést. Soha nem lehetett látni rajta a fáradtságot. Rengeteget kapott attól, hogy együtt volt azokkal az emberekkel, akikkel való kapcsolata legfontosabb volt a számára a világon. Tehát az a sok szomorúság, nélkülözés, amin keresztülment Berci és a családja, azt gondolom, mind a javára fordult azaz, hogy beletalált abba a közösségbe, amelyikre mindig is vágyott. Tehát nem csak ő adott nagyon sokat, hanem rengeteget is kapott a munkáján keresztül.

Pár év múlva úgy estéknként sokat beszélgettünk arról, hogy van-e lehetőség a személyesség és az intézmé-

Falufejlesztési Társaság Kemény Bertalan Falufejlesztési Díjat kaptak 2014-ben:

Nagy Zsoltné Csárdaszállás
falugondnoka

Kiss József Krasznokvajda
falugondnoka

Ritzl Jánosné Görcsönydoboka
falugondnoka

Halmi Gáborné a „Köz-Tér-Háló
a családokért” program szakmai
vezetője

Nagy Júlia, a Falufejlesztési
Társaság elnökségi tagja

Szabadkai Andrea, a Szövetség
az Élő Tiszáért Egyesület
elnökségi tagja

nyesülés áthidalására. Nevezetesen azokra a konkrét eseményekre gondolok, melyben a falugondnokság az alapellátás részévé vált – vagy a még későbbi évekre –, kötelezővé lett az oktatás, központosították, és benyomult az intézményesülés, a bürokrácia. Mindketten úgy éreztük: tragédia, hogy egy olyan hálózat, amelyik a személyességre, a személyes kapcsolattartásra épül, és személyes értékeken alapul, az gépkocsivezetésre és a polgármesterrel való kapcsolatra, az adminisztrációra és a gazdasági ügyek kezelésére változott. Azt gondolom, hogy ennek a kettőnek az egyensúlyát megtalálni hatalmas kín lehet, és valószínű, hogy mind a mai napig nagyon nehezen megoldható. Egy-két esetben sikerül ezt a személyességet és intézményességet úgy egy kalap alá venni, hogy ne sérüljön egyik sem.

Rátay Csaba záró gondolatként fogalmazta meg, hogy a kistelepülések a kisközösségek, a családok adják a jövőnek az alapját. Azért, mert enélkül a remény nélkül élni nem tudunk. Kemény Bertalan ezt nagyon szépen és nagyon emberségesen bizonyította nem csak az életével, hanem a halálával is.

(Zelenák)

Kemény Bertalan Falufejlesztési Díj – 2014

Lépések az aprófalvakért

Az alsómocsoládi ünnepségen Kemény Bertalan szellemi örökségét Nagy Júlia idézte fel. Előadásából néhány gondolatot idézünk fel.

„Sors bona, nichil aliud” vagyis „Csak jó sors, semmi más” – írja Zrínyi Miklós a Szigeti veszedelem című verseposza, nemzeti fohásza kezdő énekében. Magam abban a jó sorsban, szerencsében részesültem, hogy az 1989-es kezdetektől fogja néhány évig közvetlen (önkéntes) munkatársa voltam a hazai és határokon túli falufejlesztési és népfőiskolai folyamatokban, közös programokban. Kemény Bertalan szellemi örökségünk a szelíd vidékfejlesztés, amelynek alapintézménye a falugondnok – amely a falu saját intézménye.

Számtalan falugondnokkal, polgármesterrel, segítőkkel folytatott személyes, több évtizedes találkozások, tapasztalatok alapján született meg még 2005-ben Kemény Bertalan *Mi lesz aprófalvakkal?* című írása, hitvallása, üzenete, mondhatni, a mostani ünnepi konferencia – idén 25 éves a Falufejlesztési Társaság – témáihoz is illeszkedő vidékfejlesztési stratégiai gondolatok, tervek, javaslatok. Illő felidézni ez ünnepi alkalomból az alapvető kérdéseket a tovább gondolás, a Haza a magosban, azaz a jövőnk érdekében, Kemény Berci szellemi örököseiként.

Telepítéspolitikai program lebonyolítása

Minden kistelepülésen szükség lenne *néhány családi gazdaságra*, mely nem a hagyományos gazdálkodást folytatja, de extenzív állattartást, gyepterület használatot, erdőgazdálkodást, tájfenntartást folytat. Tehát amire az EU-ban nincs kvóta, amire piac van és a földrajzi adottságok is kedvezőek.

Idegenforgalmi lehetőségek kihasználása, átgondolása

Az aprófalvas térségekben koncentrálnak az idegenforgalmi szempontból is értékes táji, természeti adottságok, mégsem profitál ezekből a lehetőségekből a legtöbb aprófal, kivéve talán a Balaton környékét. Az előregedő népességű falunak lakói sokszor kisebb beruházással be tudnának kapcsolódni a falusi turizmusba, de nem igen akarnak...

Segíthet a testvérfalu Kárpát-medencei kapcsolatrendszer, a csere-gyerek program, nyelvtanulás, életismeret. Kihaszználjuk-e a faluból elszármazottak évi egyszeri találkozásai lehetőségeit? Több munkahely, kiegészítő lehetőségek adódhatnak az idegenforgalmi lehetőségek kihasználásával, átgondolásával...

Kisfalvaink sokszor tágas bel telkeiben rejlő lehetőségek

Felértékelődik a lakást kiegészítő kert. Például városból ki, vagy hazaköltözőknek... önellátás, háztáji üzemek, friss, egészséges élelmiszerek. Egyszerűbben lehessen a szomszédingatlan megvásárlása, nehezebb legyen a nagyobb beltelkek felosztása. Csökkenő népességű ország lévén az előregedett falvakban meg kell oldani az ingatlanegyesítést. Rásegítő, termelésbarát jogi, pénzügyi környezet kérdése is mindez.

Falvaink megújulása nem csupán gazdasági probléma

A falu fejlettsége kérdése nem csupán a lakásméret, vagy aszfaltozott út, járda mérete, hanem a benne élő emberek közötti kapcsolatrendszer sokszínűsége, az együttműködés,

nyitottság, elfogadás, egymásra figyelés képessége. Hogyan használják ki az önkormányzat lehetőségét? Például a 150-200 lelkes aprófaluban a falugyűlés által működtetett önkormányzat helyi szervezője a polgármester, eljáró társadalmi megbízatásban, a körjegyzőségen belül.

A falugondnoki, tanyagondnoki szolgálatok mennyiségi, minőségi fejlesztése

A civil kezdeményezésből létrejött államilag támogatott hálózatban a kreativitás, rugalmasság, falun belüli szolidaritás, a közvetlen emberi segítségnyújtás, akkor őrizhető meg, ha társadalmasítás és nem államosítás érvényesül. Nem egyetlen szakmába szorítani akaró túlszabályozottság érvényesül. A kisfalvak civil szervezetei, összefogása erősíti a lokális demokráciát. A helyi közösség aktivitását a falugondnoki szolgálattal erősíteni lehet.

A falugondnokság, tanyagondnokság mai állapota lefedi az ország szükségleteit? (A Kárpát-medencéről nem is beszélve!) Az új „falurombolási” időszakban, az írás idején, azaz 2005-ben a kisposták, kisiskolák megszűnése, további koncentrációja, orvosi ügyelet szűkítése, Volán-járatok ritkulása – felértékeli a falugondnoki szolgálat szükségességét.

Képes-e megfelelni a falugondnok a megnövekedett feladatoknak? Minőségbiztosítás kell a szolgálatok alapértékeinek megőrzésére!

Kistérségi szinten megoldandó feladatok

Aprófalvak közlekedési gondjai. Kistérség szintű közlekedésfejlesztési koncepcióra van szükség.

Kistérségi identitás segítése, komplex oktatási, művelődési, kultúrpolitikai stratégia

Szülőföldhöz való érzelmi kötődést segítő oktatási program kell. Másodlagos a helytörténeti tantárgy vagy olvasókönyv... Helyi tanterv alkalmazása, megalkotása: a „legszűkebb haza, legtágabb otthon” képe.

Két forgatókönyv lehetséges, mondja Kemény Bertalan...

Aprófalvas megyéink kistelepüléseinek előregedését lassítani, megállítani szinte lehetetlen feladat. Fiatalok költözzenek oda vagy vissza és ott boldogulhassanak.

Nem mindegy, hogy Kárpát-medencében mi lesz a jövője ezeknek a térségeknek. Természetes vagy mesterséges gyepeknek tekintjük-e őket, az nem mindegy, a gyepeket mit szív be.

A./ Negatív forgatókönyv: nyugdíj, segélyből élők szegénység gettója.

B./ Pozitív forgatókönyv: gyepeket, mint értékes terület, ilyen társadalmi innovációt fogad be?

Kemény Berci gondolatiságának, lelkületének, eszmeiségének, magatartásának máig ható üzenete, hogy minden ember, minden kis közösség fontos, s ott kell segíteni, ahol a legnagyobb a baj. Ez adhatja vissza önbecsülésünket, emberi méltóságunkat, küzdeni akarásunkat. Alsómocsoládon, a 2009 óta megrendezett Kemény Bertalan Falufejlesztési Díjátadáson erre törekvő elkötelezett emberek és közösségek vannak jelen. Kemény Berci találó ajánlásával zárom mondanivalómat: „Atyám fiai, gondolkodjatok el azon, mi a következő, értelmes lépés – az aprófalvakért”

Hírek

A Falugondnokok Duna-Tisza Közi Egyesületének Közgyűlése 2014. február 27-én zajlott le Kecskeméten. Az előző évi munka értékelése után a 2014-es év terveiről esett szó.

Feladatul fogalmazzuk meg a Duna-Tisza közti Falugondnoki Hírlevél rendszeres kiadását, honlap üzemeltetését (www.falugondnoksag.hu; www.tanyagondnoksag.hu). Falugondnoki találkozokat, szakmai tapasztalatszerkeket is tartunk. Tervezett helyszínek: Kardoskút, Lökösháza, Balástya, Madaras, Csengőd. A már hagyománnyá vált Családi napot 2014. augusztus 2-án rendezzük meg Bócsán. A Bács-Kiskun Megyei Baleset-megelőzési Bizottsággal, a Bács-Kiskun Megyei

Lezajlott a közgyűlés

Rendőr-főkapitánysággal együttműködve negyedik alkalommal hirdetjük meg a Falugondnok négy keréken baleset-megelőzési vetélkedőt, melynek helyszíne Baja lesz, időpontja pedig 2014. augusztus 7.

Ebben az évben is folytatódnak az NCSSZI-vel együttműködésben a falugondnoki alapképzések. Falugondnokok továbbképzésének megszervezését is vállaljuk akkreditált felnőttképző intézményként szakemberek bevonásával. Jelenleg két továbbképzési program közül választhatnak a falu- és tanyagondnokok, két továbbképzés eredményét várjuk, s újabb két továbbképzést adtunk be akkreditálásra. Választható 2-4 akkreditált képzés. A hagyományos bentlakásos egyesületi továbbképzés 2014. december 3-4-5-én lesz a Lakiteleki Népfőiskolán. Március

végén indulunk háromnapos látóútra Vas megyébe, s majd ősszel szakmai útra Baranya megyébe. IPA pályázatunk keretében Vajdaságból várunk látogatásra érdeklődőket a falugondnokság megismerésére.

A Tanyagályázatnak köszönhetően – többek között – vérnyomásmérő szűrőprogramot is tudunk tartani. Az Emberi Erőforrások Minisztériuma pályázata révén az alpműködésünk válik biztonságosabbá, de a program segítségével helyi termékek népszerűsítését tematikus, összefoglaló füzet kiadásával segítjük.

Ebben az évben fejeződik be két uniós pályázatunk: a Tanyagondnokokkal a miNŐségért (TÁMOP 143), valamint az Álmodd a család (TÁMOP 551B) pályázat. És várjuk LEADER-pályázatunk eredményét.

Filmforgatás Cegléden

Bizonyára térségünkben is sok tanyagondnok találkozott azokkal a filmesekkel, akik az országban több mint 75 helyszínt néztek meg. Végül egy elhagyatott ceglédi tanyát választottak, ez felelt meg leginkább elvárásaiknak. Az Agapé című kisjátékfilm a mai Magyarország tanyasi életével foglalkozik, azon utolsó helyekkel és emberekkel, akik életében „megállt az idő”. Egy idős, zárkózott házaspár életét mutatja be. (Az agapé ógörög szó, jelentése: feltétel nélküli szeretet.)

A produkció készítői Cegléd külterületén választottak egy elhagyatott tanyát, ahol a film legtöbb jelenetét forgatták. A rendező, Bánovics Ottó elmondta, hogy rengeteg segítséget kaptak a forgatás alatt a ceglédiektől, különösen a tanyagondnoki szolgálattól, Farkas Márta tanyagondnoktól, amiért hálás szívvel mondanak köszönetet.

A 20 perces kisjátékfilmet a Magyar Televízióban is levetítik majd, és több nemzetközi filmfesztiválra benevezik.

Irány a szegedi színház!

A Tanyagályázat keretében színházlátogatásokat szervezünk. A Szegedi Nemzeti Színház Kisszínházában (Horváth Mihály u. 3.) Az öreg hölgy látogatása című darabot nézzük meg 2014. április 18-án, pénteken, 19 órától.

A Szegedi Nemzeti Színházban (Vaszy Viktor tér 1.) pedig a Bob herceg című előadást tekinthetjük meg 2014. április 19-én, szombaton, 19 órától.

Az előadásokra jelentkezők legkésőbb 18,45-re legyenek a színház előcsarnokában, hogy a jegyeket kioszthassuk.

Rólunk szólt a rádióműsor

A Magyar Katolikus Rádió Közéleti beszélgetések műsorában 2014. március 4-én Pécsi Krisztina felelős szerkesztő beszélgetett a Tanyagályazati Pályázatokról, a tanyagondnokokról, valamint a Falugondnokok Duna-Tisza Közi Egyesülete életéről Csörsz Zelenák Katalinnal, a Falugondnokok Duna-Tisza Közi Egyesületének ügyvezetőjével.

Szakmai konferencia Magyarokánizsán

Határon átnyúló falugondnokság

Magyarország – Szerbia IPA Határon Átnyúló Együttműködési Program keretében az Észak-Bácskai Homokháti Kistérség Település-fejlesztési Egyesület, a Nők Kishegyei Fóruma és a Falugondnok Duna-Tisza Közi Egyesülete március 13-án szakmai napot szervezett Magyarokánizsán. A konferencia a falu- és tanyagondnoki szolgálatok vajdasági elterjesztésének lehetőségeit mutatta be.

A konferenciát Nyilas Mihály, Magyarokánizsa község polgármestere nyitotta meg, majd ezt követően Pásztor István, a Vajdasági Magyar Szövetség elnöke tartott köszöntőt.

Sárcsevity Bea megvalósíthatósági tanulmányt mutatott be a falugondnoki szolgálatok elterjesztéséről. Csikós László a Vajdasági falu- és tanyagondnoki szolgálat létjogosultságát statisztikai és népszámlálási adatokkal igazolta. Szerbiára is jellemző az egyre elöregedő társadalom, a fiatalok a jobb élet reményében népesebb településekre vándorolnak. Egyre inkább fennáll a veszélye a peremterületeken, illetve a szórványokon élők elszigetelődésének, mivel a szociális háló nem képes minden területet lefedni, megoldást jelenthet a peremkerületi gondnoki szolgálatok bevezetése.

Csörszné Zelenák Katalin, a Falugondnokok Duna-Tisza Közi Egyesületének ügyvezetője a Határon átnyúló falugondnokság című projektet mutatta be. Serafin József, az Emberi Erőforrások Minisztériuma Szociális és Gyermekjóléti Szolgáltatások főosztályvezető-helyettese pedig felidézte, hogy Magyarország és Szerbia hasonló társadalmi jellemzőkkel rendelkezik. Előadásában bemutatta, hogy hazánkban egy alulról jövő kezdeményezésből miként lett

az állam által is támogatott az egész országra kiterjesztett szolgálat. Ismertette, hogy a falugondnokság kis befektetéssel elindítható, hiszen egy gépjármű és egy alkalmas ember kell hozzá, a további működtetése pedig viszonylag kis anyagi ráfordítással megoldható.

A falu-, illetve tanyagondnokság olyan szociális területet takar, amely különböző szolgáltatások formájában sze-

retné megkönnyíteni a szórványokon élő lakosság életét, valamint szeretné megelőzni a tanyákon élők elszigetelődését, illetve az onnan való elvándorlás fokozatosan erősödő tendenciáját, arról nem is beszélve, hogy a szerbiai is az elöregedő társadalmak egyre népesebb csoportját gyarapítja. Mindezek olyan problémák, melyek orvoslását Magyarországon már a kilencvenes évek elején megkezdték, s mára azt lehet mondani, hogy bevált és eredményes módszernek bizonyult.

Az ott dolgozó falugondnokok feladata az, hogy kisbuszszal járók a falvakat, tanyákat, hogy megkönnyítsék a külterületen élő emberek mobilitását; a gyermekeket óvodába, iskolába vigyék, az időseket szükség esetén az egészségügyi intézményekbe, illetve hogy kisegítsék azokat az öregeket, akik önmaguk már nem képesek ellátni a ház körüli teendőket. Így a falugondnok, ha kell, gyógyszerek házhoz szállítását végezné, fát aprítana, vérnyomást mérne, vagy éppenséggel a tetőn cserélné ki a törött cserepeket.

A falugondnokság elterjesztése jelentős munkahelyteremtő erővel is bírna, hiszen, kis befektetéssel is létrehozható, viszonylag olcsó működtetésű, szabályozható, egyszerű, mégis hatékony szolgáltatás, amely egyúttal hozzáférést nyújt a helyben hiányzó egyéb szolgáltatásokhoz.

Nadežda Satarić – a belgrádi székhelyű Amity Snaga prijateljstva (Barátság ereje) civil szervezet vezetője – jól ismeri az idősek gondjait, problémáit, illetve a velük való törődés különböző szerbiai modelljeit. A kanizsai szakmai konferencián Az idős emberek helyzete Szerbiában – kihívások az időseknek nyújtott szolgáltatások biztosításában a helyi közösségek szintjén címmel tartott előadást. Párhuzamot vont a 2002-es és 2011-es szerbiai népszámlálási adatok, illetve a várható 2041-es adatok között: míg a lakosság száma csökken, egyre több lesz a 65 évnél idősebb ember. A civil szféra adatai szerint minden harmadik – negyedik idős embernek szüksége van a segítség valamilyen formájára.

Szerbiában az idősekkel való törődés többféle formája létezik: a házi ápolás, a házi gondozás és segítség, a személyes asszisztencia, az idősek klubjai, nappali ellátó helyek, befogadó központok, népkonyhák. 2012-ben a házi kisegítés szolgálatát Szerbiában az önkormányzatok 84 százaléka működtette, 2014 első hónapjaiban ez a szolgálat drasztikusan csökkent. A működtető szervezetek részére nagy kihívást jelent az engedély megszerzése, mert nincsenek kidolgozva a megfelelő feltételek. Nadežda javasolta a szociális védelmi törvény módosítását. Következő lépésként szorgalmazta, hogy – megőrizve a multiszektoralis közelítés elvét és felmérve a valós szükségleteket – az önkormányzatok határozzák meg a konkrét célokat, feladatokat, és csapatokat állítsanak fel, ugyanakkor központi irányításra is szükség van, ugyanis Belgrádban arra is akad példa, hogy ugyanazt az idős embert egyszerre több szolgálat is látogatja.

Ivana Koprivica, a tartományi szociális védelemmel foglalkozó hivatal munkatársa Az idősek házi segítésére irányuló

szolgáltatások lehetőségeinek külső elemzése címmel tartott előadást. Részletesen bemutatta a házi betegápolási szolgálat szerbiai modelljét, amely elérhető mindazon gyereke, felnőttek, illetve idős emberek részére, akik fizikai és pszichikai korlátaik miatt nem képesek az önálló életre.

Előadásában példaértékűnek említette meg a Kishegyesi Női Fórum által működtetett falugondnoki szolgálatot. A kishegyesi házi betegápolási szolgálat az idősek megsegítésének olyan formája, amely Szerbia más vidékein is kiválóan alkalmazható. Elsősorban azért, mert az idősekkel való törődésben kiválóan együttműködik önkormányzat, a civil szféra, a szociális és oktatási intézmények (könyvtár). Ugyancsak jelentős a Nők Kishegyesi Fórumának és az önkormányzat területén működő más női szervezetek önkéntes munkája.

Kishegyesen három évvel ezelőtt magyarországi mintára – ahol már szép eredményeket hozott – beindult a falugondnoki szolgálat. Ebben a szegény bácskai községben úgy vélik, hogy a falugondnoki szolgálat kiváló mód azok megsegítésére, akikről nem gondoskodik senki. A falugondnok egy helybéli, aki az időseknek és betegeknek segít a ház körüli munkák végzésében. Kishegyesen körülbelül 12 ezer lakos él, ahol 620 család kap szociális segítséget és kétszázan étkeznek a népkonyhán. Bár a falugondnoki szolgálat nincs a szociális védelmi rendszerben, Kishegyesen szép eredménnyel működik és ebben a községben szükség van rá.

Ivana Koprivica szerint jó lenne, ha ez a fajta szociális szolgáltatás Szerbia más vidékein is életre kelne, hiszen a fiatalok elhagyják a falut, a családi birtokokon az idősek maradnak, akikről, nincs, aki gondoskodik. A falugondnoki munkakörbe kiválasztottak a Nemzeti Foglalkoztatási Hivatal nyilvántartásában szerepeltek, vagyis munkahelyteremtő is ez a szolgálat. A Kishegyesen, Szikicsen és Bácsfeketehegyen működő falugondnokok mintegy 100 idős ember mindennapját teszik élhetőbbé.

Tehát a két eminens szerbiai szakember kiáll a falugondnokság mellett és hasznosnak tartja a szolgálat beindítását és működtetését Szerbiában, azzal, hogy mielőbb ki kell dolgozni hozzá a megfelelő törvényes kereteket.

Ric Gábor, a Szabadkai Egyházmegyei Caritas koordinátora a házi gondozói szolgálat tevékenységet mutatta

be. A segítő munkáról szólva kihangsúlyozta: „Ha nem teszünk semmit, akkor okozzuk a legnagyobb kárt!”

Szarapka Ede, a kistérségi egyesület elnöke zárszavában arról beszélt, hogy Horgoson már működik a falugondnoki szolgálat, amely a környező tanyákon élőket látogatja napi rendszerességgel. A falugondnok nem csak az orvosságot váltja ki a rászorulóknak, ha kell bevásárol, elvégzi a kisebb házimunkákat, vagy csak elbeszélget egy kicsit az idős, gyakran magányos emberekkel, akiknek a jó szó gyakran többet ér az orvosságnál is. A térségben 20 képzett falugondnok várja a szolgálat beindítását.

A konferencián jelen volt Slobodanka Radojko, a szerbiai szociális minisztérium képviselője is.

K. E.

Szakmai műhely Zomborban

A Magyarország és Szerbia közötti Határon Átnyúló Együttműködési Program falugondnokságot bemutató szakmai műhelyének utolsó állomása a Nyugat-Bácskában található Zombor település volt. A szakmai műhe-

lyen részt vevő helyi közösség és civil szervezeti vezetők megismerkedhettek a Magyarországon, valamint a Vajdaság egyes településein működő falugondnoki szolgálatok tevékenységével.

A falugondnoki szolgálat Magyarországon már több mint 20 éve működik, melynek kezdeti időszakáról Sümeginé Ország Edit tartott előadást. Maczkó József, Kelebia polgármestere konkrét példákkal mutatta be, hogy náluk hogyan is működik a szolgálat. Érdekesség, hogy Kelebia azon kevés magyarországi települések közé tartozik, ahol a 1996-tól működik falugondnoki szolgálat. Kocsis György Kelebia tanyagondnoka nap mint nap végzett munkáját mutatta be. Vajdasági tanyagondnokok is beszámoltak a munkájukról. A magyarországi szolgálatokhoz hasonlóan a szerbiai szolgálatok között is fellelhetőek a helyi sajátosságok.

K. E.

Szentkirályon sikerrel zárult az Álmom a család

Igazi közösségek alakultak

Másfél év után tartotta záró rendezvényét Szentkirályon az Álmom a család uniós program. Képzések, előadások és különféle klubok valósultak meg annak a programnak köszönhetően, amit a Falugondnokok Duna-Tisza Közi Egyesülete szervezett meg az elmúlt másfél évben. Csatlakozott hozzá a kecskeméti kistérség hét települése, Jakabszállás, Ágasegyháza, Ladánybene, Nyárlőrinc, Kerekegyháza, Kunbaracs és Szentkirály is.

– Az volt a célunk, hogy a vidéki térségekben élő családok életminőségén próbáljunk meg javítani – mondta Tóth Márta projektvezető. – Próbáljuk a családokat közelebb hozni egymáshoz, közösséget építeni, családoknak közös programokat szervezni. Olyan közösségek tudjanak kialakulni, akik a program zárása után is számíthatnak egymásra. A szolgáltatási kínálatunkat ahhoz próbáltuk alakítani, amit a településen élők visszajelzéseiből hallottunk. Volt egy tervünk, amit a pályázatban meg szeretnénk volna valósítani, ezek elsősorban képzésekre, tréningekre, előadásokra, tanácsadásokra épültek. A térségben másfél év alatt 29 képzést rendeztünk, melyeket 420-an végeztek el. Ilyen képzés volt a Vállalkozási ismeretek tartása, Elsősegélynyújtás-balesetmegelőzési, Házi gyermekfelügyelői, Családi napközi üzemeltetői képzés, és sorolhatnám még... Tréningeket is tartottunk: a vidéki lakosságot felkészítettük arra, hogy a munkaerőpiacon próbálják meg hatékonyabban megállni a helyüket. Népszerűek voltak a személyiségfejlesztő, illetve a kommunikációs

tréningjeink, valamint munkaerőpiaci ismeretekre is szóltak ilyen program-pontjaink.

Az egyesület települési koordinátorok segítségével szólította meg lakosságot. Sikerült mindenütt olyan helyben élő munkatársat találni, aki ismeri az ott lakók szokásait és elhivatott a település fejlesztése iránt. A kecskeméti kistérség hét településén, több mint 1700 embert szólított meg az elmúlt másfél év alatt. A programok nem csak sok érdeklődőt vonzottak, hanem igazi közösségeket is kovácsoltak a térség településein.

– Nagyon büszke vagyok arra, hogy a programok segítségével települési koordinátoraink településszervezői munkáján keresztül olyan aktívvá és kezdeményezőkké, proaktívvá váltak a lakosok, hogy maguk is tettek felajánlásokat a program kiegészítésére – folytatta az értékelést Tóth Márta. – Egy szentkirályi példát említenék: az egyik lakos felajánlotta, hogy heti rendszerességgel német klubot szeretne tartani és öt hónapon keresztül végig is tudta vinni, hiszen nagy érdeklődés volt iránta.

Kutasiné Kullai Ilona települési koordinátor fontosnak tartotta, hogy a programok tervezésekor szem előtt tartsa a Szentkirályon élők igényeit. Már az első hónapban sikerült elindítani a baba-mama kört, és nem csak a fiatalok számára nyitott a program, hanem az idősebb korosztály számára is. Második ötletünk a főzőklub elindítása volt. A településen többen is szeretnek kézműveskedni ezért adta magát, hogy a kézműves kört is indítsanak. Több kezdeményezés is, ami a programnak köszönhetően jött létre, mára hagyománnyá vált a településen. Lakossági kezdeményezésre állították az első kültéri karácsonyfát, és ugyancsak lakossági ötletre épült, hogy legyen valami esemény az év utolsó napján is. Szentkirályon a program égisze alatt megvalósult a szívességcsere, vagyis a település lakói egymásnak segítettek ötleteikkel, felajánlásaikkal.

Szabó Gellért polgármester szerint eleinte nem volt könnyű megmozgatni a település lakóit, végül rengeteg élményt adott az itt élőknek a projekt, melynek során kiderült, hogy a közösségi programokra nagyon nagy az igény a programban résztvevő településeken. Több klub és kör továbbra is működik ezután is.

A zárórendezvényen Kutasiné Kullai Ilona egy tanmesét idézett fel: „Néhány sündisznó roppant fázik egy téli éjszakán. Összebújnak hát, hogy egymást melegítve védekezzenek a hideg ellen. De mennél jobban összebújnak, annál inkább érzik egymás tüskéit, annál jobban szúrnak. Próbálkoznak hát távolodni. Csakhogy akkor ismét dideregnek. Valahogy így van ez az emberrel is. Ha távolodik társaitól, minden kihűl körülötte, rideg lesz az élete. Ha közelít hozzájuk, némely tüske okozta szúrást elkerülhetetlenül el kell viselnie. De még mindig jobb szeretteink tüskés kedvét eltűrni, mint belefagyni az egyedüllétbe. Elvégre nekünk is vannak tüskéink, amelyeket a hozzánk ragaszkodók kénytelenek eltűrni. S ha él bennünk megértés, szeretet, e tüsképárbaj sosem okoz veszélyes sérüléseket.”

(Zelenák)

Jó érzés, hogy szeretnek

Nem könnyű az élet az ásothalmi tanyavilágban. Sokat tud erről Nyerges Istvánné Marika, aki 2003 óta rója a dülöutakat hóban, sárban, napsütésben, hogy tanyagondnokként megkönnyítse az itt élők mindennapjait. Marika most nyugdíjba megy. Ebből az alkalomból tapasztalatairól és terveiről kérdeztük.

– Ezerkilencszázhetvenkilenc januárjában kezdtem pályámat a szociális szférában. Tíz évig Mórahalmon voltam gondozónő, majd lehetőségem nyílt, hogy átjöjsek a szülőfalumba, Ásothalomra dolgozni. 1989-ben alakult ki az idősek otthona, ahol 2002-ig három műszakos gondozónőként dolgoztam, majd a statisztikai hivatalnak végeztem piackutatást, így sokat jártam a tanyavilágban. Sok ismeretséget, tapasztalatot szereztem, helyismeretre tettem szert. Gyorsan kiismertem magam és szívemhez nőttek az itt élők. Szüleimet, páromat mindenki ismeri errefelé, így hamar elfogadtak az emberek. Amikor 2003-ban bővítették a tanyagondnoki szolgálatot, nem sokat gondolkodtam: jelentkeztem tanyagondnoknak. A sűrűn lakott nyolcadik kerület lett a területem, ami 420 ember otthona – meséli Marika.

A 4200 lelket számláló Ásothalom a Duna-Tisza közi hátságban fekszik, a déli országhatárhoz közel. A környék kiterjedt tanyavilágán 2200-an élnek.

– A tősgyökeres ásothalmiak mellett jelentős a nagyobb városokból, Szegedről, Budapestről kiköltözők aránya – újságolja a falugondnok, majd magyarázatképpen hozzáteszi: a határ közelsége miatt olcsóbbak itt a tanyák, mint Mórahalom vagy Röske térségében. Éppen ezért jórészt az elszegényedő, lecsúszó családok választják lakóhelyül.

A városból kiköltözők beilleszkedése a tanyasi életbe sajátos feladatok elé állítja a falugondnokokat, hiszen a legtöbben nem választják ezt az életformát, hanem belekényszerülnek.

– Sokan úgy kerülnek ide, hogy semmiféle tapasztalatuk, ismeretük nincs a tanyasi életről. Őket próbáljuk megtanítani az önellátásra. Először bevetnek egy kis kertet, ahol megmutatjuk hogyan kell fordítani, ágyást készíteni, vetni, hagymát duggatni, mikor és hogyan érdemes locsolni... Általában nyitottak, kíváncsiak ezek az emberek, és nagyon hálásak minden segítségért, információért. Nagy öröm látni, amikor a konyhakert egyre bővül, és a termés is gyarapszik.

A falugondnokok figyelme az újszülöttektől az aggyatyanokig mindenkire kiterjed ebben a térségben is. Marika munkájának sokszínűségét mutatja, hogy körzetében 96 esztendő a legidősebb lakó, és gyerekek is vannak szép számmal csecsemőtől az iskolás korig. A családok és magányosok mindennapi életet egyaránt megnehezíti, hogy az ásott kutakat nem lehet használni, így az ivóvizet ki kell hordani a tanyákra. A napi fogyasztási cikkek, gyógyszerek, takarmány beszerzésében ugyancsak nélkülözhetetlen az itt élők számára a falugondnok segítsége, hiszen egy kiló kenyérért bebuszozni a faluba több száz forint pluszköltséget és akár néhány órás elfoglaltságot is jelenthet. Nagy öröm viszont az ásothalmi tanyavilágban,

hogy hosszú kihagyás után most ismét bevezetik a gyerekszállítást az iskolába. Ezzel akár három-négy kilométeres gyaloglástól kímélik meg a kicsiket.

– Lehetetlen minden nap minden házhoz eljutni. Ezért úgy oldottuk meg a bevásárlást, hogy a szolgálat autója meghatározott pontokon menetrendszerűen megáll, és ott lehet átvenni a bevásárolt termékeket – tudjuk meg Marikától, aki bevallja: az emberek hálás mosolya nagyon fog hiányozni a nyugdíjas évek alatt.

– Van egy tanyamúzeum a területen, ahol idén is megrendezzük július utolsó szombatján a Gátsori Napot. A tíz éves múltira visszatekintő rendezvénynek harmadik esztendeje ad otthont a múzeum, aminek a sorsát – az üzemeltető Unióban a Tanyákért Egyesület vezetőjeként is – szívemen viselem. Az egyesületi munkát a nyugdíj mellett is szeretném tovább végezni, így nem szakadok el teljesen az itt élőtől és a területtől sem.

Az aktív, szorgos és figyelmes Nyerges Istvánné Marikára egyébként sem vár tétlenség. Mint mondja, a ház körüli teendők mellett 86 éves édesanyjáról és 87 esztendő édesapjáról gondoskodik, férje teljes ellátást igénylő 86 éves édesanyja pedig velük él.

– A mindennapjaimat továbbra is kitöltik a feladatok, de ez számomra nem jelent terhet. Szívesen segítek, jó érzés, hogy szeretnek, tisztelnek az emberek, és elismerik a munkámat, az odaadásomat. Remélem, hogy nagyon sok békés, de aktív nyugdíjas évet tölthetek még el jó egészségben.

Tanyagondnokokkal a miNőségért

Szerencsés helyzetben voltunk

A kétéves pályázati program keretében huszonhárom édesanyának volt lehetősége a hat hónapos foglalkoztatásban részt venni három megyében (Jász- Nagykun-Szolnok, Bács-Kiskun és Csongrád megyében), öt településen (Cibakháza, Tiszakürt, Kelebia, Tompa és Ásotthalom). Az alábbiakban néhány édesanya valomása olvasható.

Sok minden történt ez idő alatt, és hoppá, az idő elrepült, és újra nehéz lesz visszazökkennem a régi életembe. Mindenhol segítettek munkámat, kedvesen fogattak, de az ovi volt a „szívem csücske”, ezért is voltam nagyon boldog, mikor elmehettem a dajka-képzésre. Jelessel végeztem, erre büszke vagyok.

A képzés munka részét is a Gézengúz Óvodában töltöttem. Úgy gondolom, hogy befogattak, és meg is szerettek, a dolgozók és a szülők is. Az igazság az, hogy szerintem kellett is a munkaerő, ugyanis a dajka nénink nagyon jók, de idősek, szinte a nyugdíj előtt állnak.

Az óvodavezető nagyon segítőkész volt, mindig mindenben tudtam rá számítani. Remélem, hogy még több településre sikerül a Falugondnokok Duna-Tisza Közi Egyesületnek eljutnia és segíteni az édesanyáknak, nem csak olyanoknak, akik anyagilag szorulnak rá, hanem olyanoknak is, akik „útmutatást” várnak, és látják bennük a lelkesedést, mint akkor bennem.

Csóti Beáta

A program keretében részt vehettem képzésekben, és több önkormányzati intézményben is voltam gyakorlaton. Nagyon sok új ismerettel gazdagodtam és jót tett, hogy közösségben lehettem, nem pedig csak otthon a család és a gyerekek mellett.

A sikeres vizsga után a könyvtárba kerültem és dolgozhattam még hat hónapot. Megtanultam scannelni, számítógépen interneten keresni nyomtatványokat, információkat, a scannelt anyag elküldését csatolva. Új könyveket kellett felszerelni: könyvsarok, pecsét, leltári szám, és utána lehet csak kölcsönözni. Emellett a művelődési házban is segítettem a Nyári Képzőművészeti Alkotótábor ideje alatt: gyerekekre vigyáztam, a délutáni foglalkozásokon különböző anyagokat készítettem oda, és természetesen a takarításból is kivettem a részem. A munkám során mindenkivel jól kijöttem, nem voltak konfliktusok.

Nagyon köszönöm, hogy részt vehettem a tanyagondnoki projektben. Számomra ez újabb lehetőséget adott, hogy tovább tanulhassak és dolgozhassak.

Ferenczi Gézáné

Nagyon vártam milyen lesz újra teljes bedobással dolgozni. Igyekeztem odafigyelni, elsajátítani mindazt, mit már a kollégák évek hosszú sora óta tesznek és véghez visznek. Saját tapasztalatom:

- Segítő szakmát csak is szívből lehet végezni!
- Érezni más gondolatát, fájalmát, megérteni őt.

- Meghallgatni, ha kell és ami nekem sajnos nehéz, mégis távol maradni.

Nagyon jó, hogy módomban van itt lenni. Más belülről látni az itt zajló munkát, amikor az ember látja, hogy nővér, tanyagondnok, intézményvezető mindent megtesz meg azért, hogy sok-sok ember életét segítse.

Gálné Balog Melinda

A helyi óvodában tölthettem el a hat hónapos foglalkoztatás időt. A dajka nénik szárnyai alatt kellett gyakran önálló munkát végezni. Gondozási és nevelési feladatokat láttam el. Kapcsolatot tartottam a szülőkkel az aktuális feladatokkal kapcsolatban, mint például ágyneműcsere, váltóruha és egyebek. Az óvó nénikkel együttműködve dolgoztam, segítve az ő munkájukat is. Nagyon sok élményben volt részem.

Sok tapasztalatra tettem szert, annak ellenére, hogy végig egy csoportban voltam. A munka többbretű volt. Betekintve az óvodai életbe, minden elismerésem az óvó néniké és a dajka néniké. Családias, együttműködő, segítőkész, figyelmes, barátságos és kedves munkahelyi közösség tagjaként lehettem jelen.

Nagyon jól telt ez a hat hónap. Élveztem a munkát. Kellemes emlékeim maradtak, jól kerestem. Hasznos lehettem a társadalomra, a családra és magamra nézve. Sajnálom, hogy véget ért a program. Viszont örülök, hogy részt vehettem benne.

Horváthné Pulai Rita

Nagyon sokat jelentett nekem ez az egy év, mert volt munkám, jövedelmem, és a családi életemmel is jól össze tudtam hangolni. A gyakorlatok és a munkám során sok embert megismerhettem a faluban, és sokat is tanultam tőlük. Bárcsak maradhatnék ezen a munkahelyen, nagyon jó lenne.

Kapitány Ferencné Éva

Először is szeretném megköszönni, hogy ebben a képzésben és munkában részt vehettem. Nagyon sajnálom, hogy már eltelt a hat hónap, ami a munka végét jelenti. Ez a hat hónap jó volt arra, hogy egy kicsit összeszedjük magun-

kat anyagilag és emberileg is. Én az idősek otthonában, a mosodában kaptam munkát. Először nagyon nehéz volt beilleszkedni és elfogadni, hogy a képzés alatt szerzett tapasztalataim csak arra elegendőek, hogy egy mosodában helyezzenek el, de beletörődtem. Nem volt könnyű elfogadtatni magamat az idősekkel, de ma már várnak, hogy menjek dolgozni. Sok jó szót és megbecsülést kapok tőlük.

Kónya Lászlóné

A hat hónapos foglalkoztatási időszakot a kelebíai Szent Erzsébet Otthonházban tölthetem. Nagyon örültem, mikor megtudtam, hogy az idősek gondozása lesz a feladatom. A beilleszkedés gyorsan ment.

A feladatom az volt, hogy reggelinél, ebédnél az időseknek az ételt kiosztottam. A köztes időben foglalkozásokat tartottunk nekik. Nagyon szeretnek activityzni, sokat nevetgélünk együtt. Sokszor készítettünk az ünnepekre díszeket is. Az első ilyen nagyszabású ünnepünk az Idősek napja volt. Közösen készítettük az asztal díszeket és a dekorációt is. A kolléganővel még az elején nagyon élveztük, de mikor már a kétszázadik díszet készítettük, alig vártuk, hogy vége legyen az egész ünnepélynek.

Jelenleg szociális segítői feladatokat látok el. A nővérek munkáját segítem. Már nem csak az étkezőben, hanem a szobákban is találom az ételt, olyan idősek számára, akik betegségükből fakadóan nem képesek az étkezőbe lemenni. Nagyon szerencsésnek mondhatom magam, mert minden nővér támogat és tanít. Kezdetben csak megfigyeltem a munkájukat. Most már önállóan el is végzem a feladatokat. Elmondhatom: nagyon jó a közösség, mindenkivel kijövök. Próbálok úgy állni a dolgokhoz, ne mondassák rólam, hogy csak egy emberrel többen lettek és a munkám mit sem ér. A családi életet a munkával sikerült összeegyeztetni. Hálás vagyok, hogy részt vehettem ebben a programban és remélem, sok anyának lesz még ilyenre lehetősége.

Kovács Miklósné

A másik tiszakürti édesanya és én különösen szerencsés helyzetben voltunk, mert a továbbfoglalkoztatás tervezett létszámába mi ketten nem szerepeltünk, de az egyesület lehetőséget talált rá a tiszakürti önkormányzattal karöltve, hogy folytathassuk a gyakorlati idő alatt végzett munkánkat. A továbbfoglalkoztatás életünk több területére is hatással volt. Lehetőséget teremtett, újabb ismeretek megszerzésére, kapcsolatok alakítására. Én a tanyagondnoki

szolgálatnál folytathattam feladataim ellátását, ami az adigiakhoz képest új kihívásokat is tartogatott számomra.

Például előfordult, hogy a tanyagondnok szabadsága alatt polgármesteri beleegyezéssel, teljesen egyedül láthattam el a tanyagondnoki teendőket, ami jó hatással volt az ellátottakkal való kapcsolataimra, mivel csak én voltam akire abban az időszakban támaszkodhattak, akinek elmondhatták problémáikat vagy örömeiket, s ezek a beszélgetések szorosabbra fűzték a kapcsolatot. Másik nagyon fontos kötődésem a tanyagondnokkal alakult, akivel nagyon jól együtt tudtunk dolgozni, tökéletesen össze tudtuk hangolni munkánkat, és emberileg is nagyon jól egymásra találtunk. A házi gondozót is lehetőségem nyílt közelebről megismerni, és vele is baráti kapcsolatot kialakítani. Ezek az új barátságok jól működnek, hiszen már szerveztünk közös kerti partit, és a három család közösen utazott el a Tarhoson megrendezett Liba-fesztiválra, és ami a legfontosabb, tudjuk, hogy bármikor számíthatunk egymásra.

Ezúton szeretném megköszönni az egyesületnek, hogy részese lehettem ennek a remek lehetőségnek, hiszen nem csupán egy „papírt” kaptunk, hanem annál sokkal többet, olyan dolgokat, amik nem kézzelfoghatók.

Rabb Anikó

A képzés után, a munkával eltöltött hat hónap izgalmas volt számomra, mert én a Művelődési Házban töltöttem el ezt az időt, ami június elejétől november végéig tartott. Ez idő alatt, főleg a nyári hónapokban rengeteg rendezvény, összejövetel, konferencia, táborok zajlottak le. Nagy részének szervezésében magam is segédkeztem, illetve résztvevője is voltam.

Kiemelnék egy nagyon izgalmas két hetet, amikor is Cibakházán újra megrendezték a nagy múlttal rendelkező alkotótábort, ahol a meghívott és vendégül látott festőművészek foglalkozásokat tartottak a táborba beiratkozott gyerekeknek. Ez fárasztó és nehéz időszak volt nekünk, az intézmény dolgozóinak, és a társadalmi segítőknél is. Ügyelnünk kellett a gyerekekre, a tábor működésének zavartalanására, az emberek informálására, az étkeztetésekre, a rendre, a tisztaságra. Örülök, hogy részese lehettem mindennek, mert sok új embert ismertem meg, új kapcsolatokat alakítottam ki, megéltem számtalan új helyzetet, és sok-sok új élménnyel gazdagodtam. Az emberek megismertek, megszokták, hogy ott dolgozom, és a hat hónap vége felé közeledve már bizalommal fordultak felém is. A kollégákkal nagyon megkedveltük egymást, ők is megtisztelték a bizalmukkal és elismerték a munkámat. Ez nagyon jó érzés volt.

Természetesen a családom is alkalmazkodott az új helyzethez, elfogadták a változásokat. Szerencsére sikeresen össze tudtam egyeztetni a családi életemet a munkarendemmel.

Az oktatás ideje alatt szerzett tudásból, tapasztalatból, tanácsokból sok mindent tudtam hasznosítani a munkám során és a magánéletben is. A tanfolyam ideje alatt megismertem önmagam, nőtt az önbizalmam, kinyíltam az emberek és a világ felé, könnyebben kezelem a konfliktusokat. Ezek a tulajdonságok, amelyek megerősödtek bennem, elengedhetetlenek az általam végzett munkához, amit mellesleg nagyon szeretek csinálni.

Szűcsné Gombos Edina

Hungarikumok

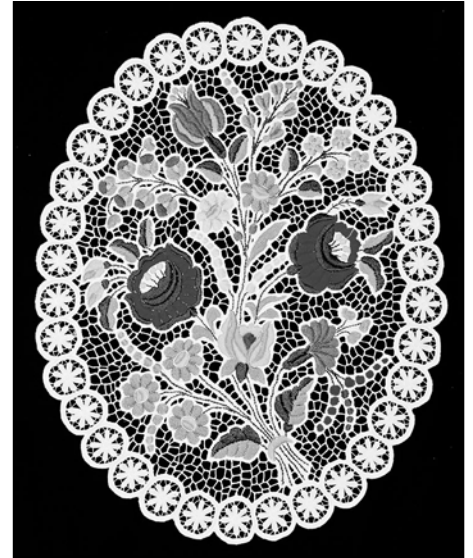
Kalocsai népművészet

A kalocsai népművészet egész Kalocsán és térségében elterjedt, nem csak néhány, a hagyományokat követő szűk réteget érint, hanem az egész országban és világszerte ismertté vált. Minden generáció kialakította az előző korszakban gyökerező, mégis, csak magára jellemző szín, motívum- és formavilágot.

A kalocsai Szeidler-család ütfői mintáinak hatására alakult ki a kalocsai hímzés első korszaka az 1860-as években. Ez a „singlölés” volt. Kizárólag lyukakat hímeztek fehér fonallal. Később tovább fejlesztették ezt az örökséget, és a fekete, kék, piros fonalak, valamint a töltött varrás bevonásával egy új motívumvilágot alakítottak ki az 1880-as években. A XIX-XX. század fordulóján a következő generáció újabb három színt, a zöldet, a sárgát és a bordót vontak be a hímzésbe. Megnövelték a motí-

vumok számát és a csokrok méretét is. A 1920-as évek végén a negyedik generáció nagyméretű virágokkal és hatalmas csokrokkal betöltötték a rendelkezésükre álló teljes felületet, és már 32 színt alkalmaztak. Ez az úgynevezett cifra kalocsai. A kézi hímzés, „varás” mellett négy új technikát fejlesztettek ki a „riselinezést”, a „madeirát”, az „üresvarást” és a „rátétest”. Megjelentek azok az ügyes kezű asszonyok is, akik a motívumokat a textíliára rajzolták.

A magyar nyelvterületen kevés helyen díszítették színes motívumokkal a falfelületet, de kizárólag Kalocsán alakult ki a ma is jellemző, gazdag formavilága. A kalocsai pingálás eredetéről annyit tudunk, hogy 1882-ben már a kalocsai házak jellegzetessége volt. Az „elsőház” falának felső részén piros és kék, váltakozó szélességű alapa szimmetrikusan elhelyezett virágornamentikát festettek. A XIX. század végétől a bútorokról és hímzésekről egyre több motívum vándorol át a falakra, s a pingálás harmadik korszakában, 1930-as évektől hatalmas csokrokkal

az egész falfelületet beborították. A pingálás napjainkra már elveszítette megjelenésének tereit.

A helyi közösség igénye mellett a XX. század közepén fejlődött ki a népművészeti árutermelés, a dísz tárgyak előállítására. Az 1950-1960-as évek fordulóján az úgynevezett kivetközéssel, amikor a nők elhagyták a hagyományos parasztviseletüket, megszűnt a kalocsai népművészet legnagyobb felvevőpiaca. Napjainkban a dísz tárgyak előállítására a legfontosabb alkotó terület.

Kemény Bertalan Díj

A Falufejlesztési Társaság kitüntetését, Kemény Bertalan Falufejlesztési Díjat kapott Nagy Zsoltné falugondnok. A kitüntetést 2014. március 7-én vette át Alsómocsoládon, a konferencia-központban.

Csárdaszálláson 2004-től működik falugondnoki szolgálat, melynek ötletadója Nagy Zsoltné volt, aki ezt a szolgálatot azóta is ellátja. Feladatait „szolgálatnak”, a hivatásának tekinti, amelyeket példaeértékűen és kimagasló színvonalon végez immár egy évtizede. Munkáját nagy igyekezettel, lelkiismeretesen végzi, az általa végzett tevékenység összetett és szerteágazó. Ismeri a Csárdaszálláson élő emberek és a falu gondjait, élvezzi az itt élők bizalmát. Szerdánként bevásárló körutakat tart, hetente kétszer hordja az iskolás gyermekeket számítástech-

nikai és angol órákra, sportolókat visz versenyekre, edzésekre. Munkáját és a rá bízott feladatokat pontosan, nagy szakértelemmel látja el. Példá- san helyt áll a közösségi munkában, a települési programok aktív résztvevője és segítője, jó kapcsolatot ápol a köz- ségben működő civil szervezetekkel. Önzetlenül támogatja a Csárdaszállási Szabadidősport Klub munkáját, közreműködik a Csárdaszállás Nyugdíjas Nostalgia Klub által szervezett rendezvények előkészítésében, megvalósításában. Elnökségi tagja a Falugondnokok Duna-Tisza Közi Egyesületének, részt vállal öt megyében az egyesülethez tartozó szolgálatok segítségével is. Senior falugondnokként a falugondnoki alapképzésen részt vevők gyakorlati napjait irányítja immár hat éve.

DUNA-TISZA KÖZI FALUGONDNOKI HÍRLEVÉL

Kiadja:

a Falugondnokok

Duna-Tisza Közi Egyesülete

e-mail: info@falugondnoksag.hu

honlap: www.falugondnoksag.hu

iroda: 6000 Kecskemét, Irinyi u. 17.

Telefonszám:

06-76/507-543

Fax: 06-76/507-544

Szerkeszti:

Borzák Tibor, Csörsz Zelenák Katalin

Sümeginé Ország Edit, Moiskó Csilla,

Tördelő: **Almás László**

Rajz: **Vida Ágnes**

Engedélyszám: 2.9/776-1/2006

Nyomda: Print 2000, Kecskemét

Megjelent az

MAGYARORSZÁG MEGÚJUL

támogatásával.